

Tema 6 Biblioteques universitàries

C. Rodríguez Parada (març 2020)

Sumari

1. Concepte
2. Funcions
3. [4] Diferents models organitzatius
4. [3] Els serveis bibliotecaris en l'entorn europeu

Edifici en construcció...

C. Rodríguez P. Tema 6 Biblioteques
uniervsitàries

3

Una mica d'història...

- Precedents:
 - Escoles monàstiques i conventuals
 - Escoles catedralícies
- Universitats (s. XII: Bolonya, París, Cambridge, Oxford, Montpeller):
 - Libreria magna / libri catenati: obres de consulta
 - Libreria parva / libri distribuendi: préstec
- Centres de formació religiosos i universitats
- Universitat de Cervera
- Biblioteques universitàries públiques i provincials
- Biblioteques de facultat i biblioteques de **seminari**
- Biblioteca (**central** i de facultat, anys 80-90)
- Biblioteca universitària

C. Rodríguez P. Tema 6 Biblioteques
uniervsitàries

4

1. Concepte

- ... una unidad funcional de apoyo al estudio, a la docencia y a la investigación, en la que se integran la totalidad de los fondos bibliográficos y documentales..., con independencia de su procedencia, el concepto presupuestario..., de su soporte material y del lugar donde se hayan depositado dentro de la misma Universidad (Jornadas Castillo Magalia, 1986).
- “una combinació orgànica de personal, col·leccions i instal·lacions que té per propòsit ajudar als seus usuaris en el procés de transformar la informació en coneixement” (ALA, *Normas para bibliotecas universitarias*, 1989).
- “La biblioteca ocupa un lloc central en la universitat ja que, com a recurs que és, serveix a totes les funcions de la Universitat: ensenyament i investigació, creació de nou coneixement i transmissió d'aquest.” (J.F. Wolfenden, *Informe University Grants Committe*, 1977)

C. Rodríguez P. Tema 6 Biblioteques
uniervsitàries

5

Dos models d'universitat

Mediterrani

- Poca diversificació d'estudis
- Selecció alumnat al llarg dels estudis
- Professor: transmissor de la informació
- Avaluació per seleccionar l'alumnat
- Prestigi d'assignatures amb molt suspesos
- **Títol / Aprenentatge**

Anglosaxó

- Diversificació d'estudis
- Selecció prèvia d'alumnat
- Professor: facilitador
- Avaluació: part consubstancial del procés d'aprenentatge
- Tothom que entra, surt
- **Títol / Aprenentatge**

Font: Área [et al.] (2007, 30)

C. Rodríguez P. Tema 6 Biblioteques
uniervsitàries

6

Nous escenaris...

- Social:
 - Societat de la informació i del coneixement
 - Valor econòmic de la informació
 - TIC
 - Globalització
- Universitari:
 - EEES
 - BU: paper més actiu, més funcions, més integració
- Més accés (= públic més heterogeni)
- Més obsolescència del coneixement
- Universitat:
 - Formació de capital humà
 - Construcció de coneixement
 - Difusió i ús del coneixement
 - Manteniment del coneixement

Font: Orera Orera (2005, 17)

Font: OCDE (2008)

C. Rodríguez P. Tema 6 Biblioteques
uniervsitàries

7

Procés de convergència EEES: cronologia

- Declaració de la Sorbona (1998)
- **Declaració de Bolonya** (1999)
- Declaració de Praga (2001)
- Reunió de Berlín (2003)
- Reunió de Bergen (2005)
- Reunió de Londres (2007)

C. Rodríguez P. Tema 6 Biblioteques
uniervsitàries

8

Ensenyament vs Aprenentatge

Tradicional

- Centrat en el professor
- Unidireccional
- Professor és qui ensenya
- Aprenentatge individual
- Presencialitat
- Poca tecnologia
- Adquisició de continguts
- De la teoria a la pràctica
- Aprenentatge a l'aula

EEES

- Centrat en treball d'estudiant
- Multidireccional
- Estudiant aprèn construït
- Aprenentatge col·lectiu
- Presencial i no-presencial
- Suport de les TIC
- Construcció de significats
- De la pràctica a la teoria
- Aprenentatge en xarxa

Font: López Gijón *et al.* (2006, 63)

C. Rodríguez P. Tema 6 Biblioteques
uniervsitàries

9

Biblioteca tradicional vs biblioteca EEES

Tradicional

- Llocs de lectura
- Documents en paper
- Silenci
- Seient individual
- Es produeix aprenentatge
- Poca tecnologia
- Centrada en el document
- Document tangible
- Sense criteris de qualitat
- Poca avaluació
- Sense retroalimentació

EEES

- Lloc de treball /ordinador
- Documents en paper i e-
- Silenci i debat
- Seient individual i per a grups
- Produeix aprenentatge
- Implicada en TIC
- Centrada en informació /
usuari
- Informació és intangible
- Amb criteris de qualitat
- Avaluació és important
- Amb retroalimentació

Font: López Gijón *et al.* (2006, 71)

C. Rodríguez P. Tema 6 Biblioteques
uniervsitàries

10

Bibliotecari tradicional vs bibliotecari EEES

Tradicional

- Expert en gestió i accés a la informació
- Agent informatiu
- ~~Ensenyament i comunicació~~
- ~~Gestió webs personals~~
- ~~Amb informàtics i docents~~
- ~~ALFIN~~
- ~~Recursos d'aprenentatge~~
- ~~Cursos on-line~~
- ~~Intranets docents~~
- ~~Webs temàtiques i weblogs~~
- ~~Avaluació de recursos d'informació~~

EEES

- Mitjancer en la difusió d'informació
- Agents informatiu i formador de formadors
- Ensenyament i comunicació
- Gestió webs personals
- Amb informàtics i docents
- ALFIN
- Recursos d'aprenentatge
- Cursos on-line
- Intranets docents
- Webs temàtiques i weblogs
- Avaluació de recursos d'informació

Font: López Gijón *et al.* (2006, 71)

C. Rodríguez P. Tema 6 Biblioteques
uniervsitàries

11

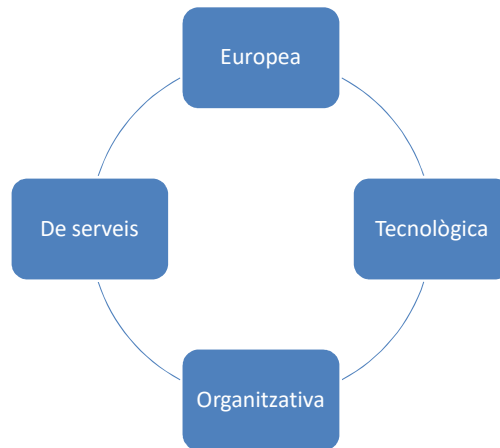
CRAI

- Amplia concepte, funcions i serveis
- BU es un centro de recursos para el aprendizaje y la investigación y las actividades relacionadas con el funcionamiento y la gestión de la Universidad / Institución en su conjunto (Rebiun, PE 2003-2006).
- "... entorno dinámico en el que se integran todos los recursos que dan soporte al aprendizaje y la investigación en la universidad, donde convergen servicios y recursos diferentes: servicios informáticos, bibliotecarios, audiovisuales, de capacitación pedagógica y otros servicios, en un marco especial, con recursos materiales, humanos de información y aprendizaje tendentes a la integración de objetivos y proyectos comunes " (Rebiun, 2003).

C. Rodríguez P. Tema 6 Biblioteques
uniervsitàries

12

CRAI: quàdruple convergència

C. Rodríguez P. Tema 6 Biblioteques
uniervsitàries

13

Motius per a la convergència

- Contribuir a la missió de la universitat
- Contribuir a la innovació docent
- Desenvolupar estratègia comuna per gestionar la informació
- Oferir serveis més adequats i de més qualitat
- Optimitzar l'ús de recursos
- TIC són clau en l'ensenyament, l'aprenentatge i la informació
- Bibliotecaris amb perfil polivalent i flexible
- Competència entre universitats

Font: Balagué Mola (2003, 5-6)

C. Rodríguez P. Tema 6 Biblioteques
uniervsitàries

14

Bibliotecaris amb perfil polivalent i flexible

- Bibliotecari és:
 - Gestor de col·leccions
 - Productor de serveis i consultor d'informació
 - Productor de metadades
 - Subministrador de serveis de referència virtuals
 - Formador en ALFIN
 - Gestor de continguts i editor (dipòsits institucionals)
 - Gestor de drets d'autor
 - Gestor de relacions
 - Dinamitzador d'accions culturals
- Canviar la manera com fer les coses amb noves habilitats i competències

Font: Amante [et al.] 2012, 101-147.

2. Funcions

- "La funció d'una biblioteca universitària és:
 - jugar una part diferent i indispensable en l'objectiu bàsic d'una universitat,
 - animant a l'estudiant en la seva recerca personal i individual del coneixement i del saber.
 - La veritable tasca del bibliotecari és formar a l'estudiant per a què es formi a si mateix"
 - Facilitar l'accés } recursos d'informació
 - Difondre } d'informació
 - Col·laborar en els processos de creació de coneixement
 - Contribuir a la consecució dels objectius institucionals:
 - Suport a la formació, recerca, docència i transformació de la informació en coneixement
- L. Jolley –University of Western Australia– (1962).

4. [3] Serveis/1

- Tipifiquen les funcions
- Serveis tradicionals i nous serveis
- Estructurats en quatre àmbits:
 - Suport a l'aprenentatge
 - Suport a la docència
 - Suport a la recerca
 - Suport a la institució

4. [3] Serveis/2

Suport a l'aprenentatge

- Horaris més amplis
- Espai diversificat
- Préstec de dispositius
- Informació i difusió amb eines 2.0
- Gestió de la identitat digital en xarxes socials
- Formació presencial i virtual (sessions benvinguda, cursos..)
- Formació al llarg de la vida
- Orientació laboral i professional

Suport a la docència

- Creació de materials docents
- Repositori de materials docents
- Revisió de bibliografies en CV
- Col·laboració en docència formal
- Col·laboració en MOOC's
- Assessorament en processos d'acreditació docent i sexennis
- Col·laboració en projectes d'innovació docent
- Assessorament en propietat intel·lectual i protecció de dades
- Informació sobre processos d'avaluació docent

4. [3] Serveis/3

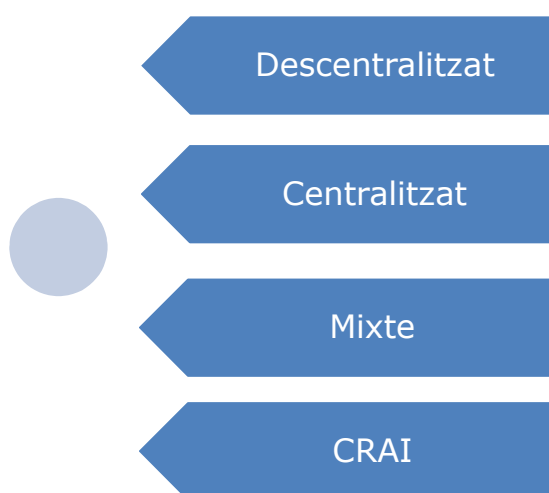
Suport a la recerca

- Gestió de proves i adquisició de recursos especialitzats
- Assessorament en processos d'avaluació investigadora
- Col·laboració amb Oficines de Suport a la recerca
- Assessorament sobre publicació revistes d'impacte, open access i ~~revistes depredadores~~
- Assessorament a revistes institucionals
- Assessorament bibliomètric, altmètrics, xarxes acadèmiques,...
- Promoció de l'ús de l'ORCID
- Promoció del repositori institucional
- Bibliotecari incrustat

Altres suports a la institució

- Millorar la posició en rànquings
- Gestió de continguts al web
- Servei d'informació general

3. [4] Diferents models organitzatius

Sort i èxits!

crodriguezp@ub.edu

C. Rodríguez P. Tema 6 Biblioteques
uniervsitàries

21